

Heitir á Føroyar og Danmark um at semjast

Færinger lever for øjeblikket i et politisk tomrum, nu hvor hjemmestyrelsen er udtømt og udbrændt og vi mangler et konstitutionelt grundlag at sætte i stedet. Tomrummet lader sig heller ikke true, bluffe eller kue væk. Det kan kun udfyldes af opfindsomhed og modig og konstruktiv politisk handling fra færøsk og fra dansk side, segði Óli Breckmann í setunarrøðu í fólkatinginum

Færerne deltog som bekendt ikke i folkeafstemningen om euroen i torsdags, men vi fulgte med i valgaftenen, og nogle selvstyrefolk har helst set udfaldet mere som et nej til Nyrupregeringen end som en snublen for de tre fjerdedele af Folketinget, som ønsker en hurtig EU-integration.

Regeringen havde jo som udgangspunkt for euroen opbakning fra hele det europæiske politiske magtapparat, de nordiske og europæiske regeringer og deres ledere; Europas erhvervsliv og kulturorganisationer støttede Danmarks jaside til afstemningen, og her i landet agiterede de store partier på begge sider i Folketinget for et ja.

Det meste af Danmarks erhvervsliv, fagforeninger og de offentlige institutioner kastede også deres enorme ressourcer bag et ja. Og alligevel, alligevel vandt et solidt flertal i folket valget og var imod at ændre Danmarks kronevaluta til fælles EU-mønt. 55 pct. sagde nej, og det var afgørende nok til, at statsministeren værdigt om end måske ydmygt indrømmede nederlaget og tog det til efterretning.

Regeringen og tre fjerdedele af Folketinget må så vente med næste træk for euroen til efter et kommende folketingsvalg, som jeg forstod det.

Det eurovalg kan tjene som eksempel for en kommende folkeafstemning om Færøernes ændrede stilling til rigsfællesskabet. Vi kan sammenligne de to folkeafstemninger på forskellig vis.

I torsdags oplevede statsministeren den samme følelse af nederlag, som mange har tiltænkt det færøske selvstyres partier, hvis Færøerne får en folkeafstemning med en 4-årig afviklingstid for bloktilskuddet. Den sidste meningsmåling på Færøerne viste blot 25 pct.s støtte for færøsk suverænitet med 4 års tilpasning. Kun de mest opstemte republikanere forventer, at en fjerdedel kan vokse sig til over halvdelen af befolkningen under en opspisket valgstemning. Vi har ingen udenlandsk støtte bortset fra Islands gode ønsker for færøsk suverænitet.

Oppositionen i Lagtinget modsætter sig landstyreets plan om selvstyre med kort aftrapning af bloktilskuddet. Statsministeren gentog i sin åbningstale i tirsdags, at regeringen og Folketinget helst ser Færøerne forblive i rigsfællesskabet, men han bøjer sig for den færøske folkevilje, der lægges under økonomisk pres for at sige nej til suverænitet. Man fristes til at tænke følgende:

Når et så solidt dansk flertal på 55 pct. modsatte sig den relativt lille ændring, at Danmark skiftede navn på sin valuta, hvor overvældende ville et færøsk flertal så ikke gå imod et økonomisk jordskælv som fjernelse af en tredjedel

af landskassens indtægter på bare 4 år.

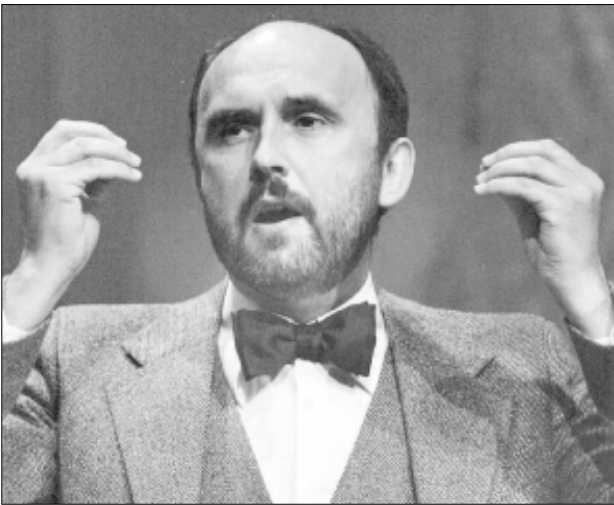
Men lad os så bare dreje sammenligningen med den overståede danske og den kommende færøske folkeafstemning. Det danske folk ønskede at holde fast i Danmarks selvstændige valuta til trods for danske og europæiske magthaveres slet skjulte trusler om alverdens ulykker, hvis folket stemte nej til ensretning og integration på pengeområdet.

Det danske nejflertal bør have lært regeringen og det politiske og fagforeningsmæssige magtapparat én ting, nemlig at folkeviljen ikke lader sig true ind på række til en ovenfra dikteret strækmarch. Lad den lærestreg tjene som en formaning til alle partier i de kommende forhandlinger mellem landstyre og regeringen om Færøernes fremtid.

Lad os med Færøerne ikke sætte alt på ét bræt, lad os undgå et knald eller fald for begge partier i den færøske sag, lad os ikke risikere et alt eller intet i en kommende færøsk folkeafstemning. For den færøske suverænitet er relativt talt ganske anderledes end den danske euroafstemning; den rækker længere tilbage i historien og stikker dybere i færingers bevidsthed på begge sider af ja-/nejskellet. De fleste danskere forventer en afstemning om ganske få år om euroen, men ingen forestiller sig en afstemning om færøsk suverænitet i overskuelig fremtid, og der står for meget på spil for Færøernes politiske, økonomiske, sociale og kulturelle udvikling til, at vi tåler fortsat kiv om selvstændighedsspørgsmålet.

Måske har statsministeren lært af nederlaget i torsdags og ønsker, at forholdet mellem Færøerne og Danmark og færinger imellem ikke forpestes fremover, som regeringens afslag hidtil har lagt grund til og måske endda også har været misbragt til på Færøerne. Når det er sagt, må man nok vedstå, at landstyreets brev til FN i sommer om procedurer omkring landets selvstændighed var uheldigt formuleret. Dets hensigt var måske mere konflikt end forsoning, jeg ved det ikke, og afdækkede kun det, vi allerede vidste på forhånd. Færøernes stilling som del i rigsfællesskabet tilsiger ikke direkte forhandling med FN, og det er vel derfor, man prøver på at ændre Færøernes status fra landstyretil.

På den anden side var udenrigsministerens reaktion ikke særlig nænsom og understregede, hvor vigtigt det er, at vi ændrer Færøernes fremtidige stilling i det internationale samarbejde. Udenrigsministerens direkte spørgsmål til NATO om Færøernes mulighed for senere at opnå medlemskab i Partnership for Peace gød heller ikke olie på vandet, men rejste bølgerne i det færøsk-danske forhold, og det var

er sikret på forhånd med en god aftale, og det er også regeringens udfordring, regeringens store mulighed.

Hele tre gange har landstyre forhandlet med regeringen i sommer med samme oplæg og samme resultat, og det var nok én gang for mange, men så er landstyreets oprindelige oplæg i hvert fald afprøvet. Vi er presset til at bøje os for regeringens stejle afvisning af en lang og økonomisk forsvarlig overgangs-

ordning på 15 år og er på tvunget en 4-årig nedtrapning, hvis vi skal have suverænitet her og nu. Men dermed har statsministeren i stor grad påvirket det valg, han påstår alene kan træffes af den færøske befolkning. Men han sagde også i åbningstalen, at uanset hvilken vej den færøske befolkning vælger, vil regeringen arbejde for, at vi i fællesskab finder en ordentlig og værdig løsning, som rækker fremad, og som begge partier kan være tjent med, og det er trods alt en udstrakt hånd, som jeg ventner at landstyre vil gribe, og en mere imødekommende tone end den uforsonlighed, der prægede statsministerens afslag på pressemøderne efter forhandlingerne i sommer.

Måske har statsministeren lært af nederlaget i torsdags og ønsker, at forholdet mellem Færøerne og Danmark og færinger imellem ikke forpestes fremover, som regeringens afslag hidtil har lagt grund til og måske endda også har været misbragt til på Færøerne. Når det er sagt, må man nok vedstå, at landstyreets brev til FN i sommer om procedurer omkring landets selvstændighed var uheldigt formuleret. Dets hensigt var måske mere konflikt end forsoning, jeg ved det ikke, og afdækkede kun det, vi allerede vidste på forhånd. Færøernes stilling som del i rigsfællesskabet tilsiger ikke direkte forhandling med FN, og det er vel derfor, man prøver på at ændre Færøernes status fra landstyretil.

På den anden side var udenrigsministerens reaktion ikke særlig nænsom og understregede, hvor vigtigt det er, at vi ændrer Færøernes fremtidige stilling i det internationale samarbejde. Udenrigsministerens direkte spørgsmål til NATO om Færøernes mulighed for senere at opnå medlemskab i Partnership for Peace gød heller ikke olie på vandet, men rejste bølgerne i det færøsk-danske forhold, og det var

måske også meningen fra landstyreets side ved dets oprindelige henvendelse til NATO. Jeg har spurgt udenrigsministeren i et § 20-spørgsmål, om det er et formelt krav, at et land må råde over militær for at søge medlemskab i PfP. Den færøske radio havde fra en NATO-kilde fået at vide, at militær er ikke et formelt krav til en ansøger, men udenrigsministeren svarede mig undvigende. Island er fuldgældigt medlem i PfP uden at have militærstyrke, og så kan man tænke sig, at det krav heller ikke stilles til et fremtidigt uvæbnet ansøgerland som Færøerne, når vi kommer så langt. Men den sag kan vel også blive afklaret undervejs, og der kan udenrigsministerens svar til Folketinget stå sin prøve. Jeg regner med, at det bliver bragt op i forhandlingerne med landstyre i løbet af efteråret. Jeg føler, at det er vigtigt i denne fase af forhandlingerne, at parterne bearbejder de områder, der forener os, til en tilfredsstillende løsning på det færøske nationalitetsspørgsmål i stedet for at tærske langhalm på de områder, som stadig skiller os. Statsministeren sagde også i sin tale, at vi er kommet langt i forhandlingerne, og at en række principper for det fremtidige samarbejde er afklaret. Også et positivt udsagn, som jeg håber betyder, at regeringen har flyttet sig i rigtig retning, selv om det bekymrer, at statsministeren også konstaterer, at der fortsat udestår et betydeligt arbejde. Lad os håbe, at det kan fås på plads i løbet af efteråret. Vi har jo ikke så lang tid. Der er gået mere end halvdelen af den nuværende valgperiode både på Færøerne og i Danmark. Hr. Peter Duetoft begik den brøler i sommer at love Grønland økonomisk støtte for at søge sig fastere i den danske pætte, som ville han sige:

Færøerne skal straffes økonomisk for at ville vænnes fra patten politisk og økonomisk. Men formanden for Folketingets 21-mandsudvalg var klog, da han i foråret sagde, at regeringen får brug for al den opfindsomhed, den kan mønstre, for at finde en original statsindretning, som kan sikre Færøerne jævnbyrdig stilling med Danmark i et nyt samarbejde mellem to jævnbyrdige og selvstændige lande. Fru Kirsten Jacobsen talte som så ofte i slagferdige overskrifter, da hun bad statsministeren finde frem til et genialt tilbud, som færinger ikke kan afslå. Jeg vil støtte begge mine kol-

leger og bede statsministeren være fleksibel og møde landstyre med en holdning til en aftale, som sikrer Lagtingets overhøjhed i alle færøske anliggender og anerkender Lagtingets ret til selv at bestemme, hvornår det overtager Færøernes suverænitet. Dette kan være betinget af, at Færøerne selv betaler alle udgifterne.

Suverænitet her og nu skiller landstyre og regeringen. Færøernes stilling inden for eller uden for rigsfællesskabet skiller også landstyre og Lagtingets opposition. Det er vi klar over. Men lad os dog se på de punkter, som parterne bag landstyre er enige med i hvert fald det færøske Socialdemokrati om, f.eks. en ny aftale imellem Færøerne og Danmark i stedet for hjemmestyrelsen. Den skal godkendes af Folketinget, af Lagtinget samt notificeres af FN for at få folkeretlig status.

For det andet en aftale mellem Færøerne og Danmark som to selvstændige og jævnbyrdige lande i et forbund. Det er i hvert fald snak, som vi forstår begge to. For det tredje en uigenkaldelig aftalemodel og ikke en delegationsmodel, som Folketinget teoretisk kan underkende.

For det fjerde Lagtinget som principielt Færøernes øverste demokratiske myndighed i alle anliggender. For det femte alle sagsområder underlagt Lagtingets jurisdiktion, selv om Danmark kan administrere områderne, til vi selv er klar til det. For det sjette, færinger og danskere beholder de samme rettigheder hjemme som ude hos hinanden. Og for det syvende en systematisk nedtrapning af bloktilskuddet over en fastlagt årrække, som vi kan enes om.

I Lagtingets udenrigspolitiske udvalg skrev Socialdemokraterne og Sambandspartiet fællesbetænkning til landstyreets forslag til forhandlingsoplæg med regeringen, og disse to store oppositionspartier skrev følgende: »Mindretallet råder til en ordning, som klart giver Færøernes Lagting øverste magt i overtagne sagsområder, og hvor ingen begrænsninger findes for, hvilke sagsområde kan blive overtaget. Lagtinget træffer beslutning om, hvornår og hvilke sagsområder der skal overtages.« Det er også tale, som landstyre forstår, og som vi sikkert kan enes om at få gennemført, og hvis flertallet og oppositionen i Lagtinget kan enes om nogle ting, så burde der også være fælles grundlag for regeringen og landstyre. Statsstøtten er det springende punkt i forhandlingerne.

Regeringen ønsker ikke, at Færøerne bliver selvstændige, og den bruger bloktilskuddet som gulerod og pression imod landstyre Hr. Duetofts udtalelse om økonomisk belønning for troskab og straf for opstået imod rigsfællesskabet betegner vel Folketingets underliggende holdning til spørgsmålet om Færøernes suverænitet.

Hvis Færøerne skulle falde fra riget, opstår der et havgab på en kvart million kvadratkilometer i Danmarks udstækning fra Gedser til Thule. Tabet

af det færøske havområde vil Danmark dog nok komme over, men det frafald ville have en dominoeffekt på det enorme Grønland. At miste denne to millioner kvadratkilometer store danske ø i international sammenhæng ville være et uoverskueligt prestigeslag for Danmark, og det har vi faktisk sympati for på Færøerne.

Derfor fornemmer jeg, at Folketinget endda ville strække sig så langt som, om ikke at fordoble, så alligevel at forøge statsstilskuddet til Færøerne og Grønland, hvis det var nødvendigt for at sikre vores afhængighed af Danmark. Og den følelse er jeg også rede til at undskyldte. Men det er selvfølgelig en hypotetisk tanke. Den tanke er lige så hypotetisk som den, jeg et par gange har været fristet til, og det er, hvor blødgjort den stærke islandske nationalånd ville være i dag, hvis sagøen ikke havde taget sin suverænitet i 1918, men i stedet fået statstøtte og i dag modtog f.eks. 6 mia. kr. i bloktilskud fra Danmark - det ville de have gjort - 6 mia. kr. til Island, og Island havde haft samme status i riget som Færøerne. Og 6 mia. kr. ville Danmark nok kunne klare at betale med en tilsvarende større økonomi, hvis Island var del af den danske økonomi på samme måde, som Færøerne er det, men Island ville så være en lige så afhængig bistandsklient som Færøerne og Grønland.

Regeringen har en stor opgave på vegne af Danmark og over for det færøske folk, hvoraf et stort flertal ønsker en politisk værdig og økonomisk ansvarlig løsning af vor uoverensstemmelse, og det er jeg sikker på at det store flertal i Folketinget også ønsker. Hverken Folketinget eller Lagtinget kan være andet bekendt end en ny aftale, som peger fremad, og som møder det færøske folks ønske om at indrette vores land ud fra dets naturlige forudsætninger.

Vi erfarede dansk økonomisk og politisk fjernstyring af Færøerne i 1990'erne med stor utilfredshed til følge, og vi har fået rettet de misforståelser op bagfter. Vi kan ikke ønske utilfredsheden væk. Færinger lever for øjeblikket i et politisk tomrum, nu hvor hjemmestyrelsen er udtømt og udbrændt og vi mangler et konstitutionelt grundlag at sætte i stedet. Tomrummet lader sig heller ikke true, bluffe eller kue væk. Det kan kun udfyldes af opfindsomhed og modig og konstruktiv politisk handling fra færøsk og fra dansk side.

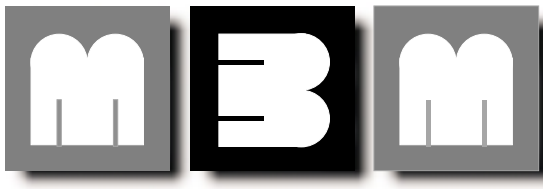
Den politiske udvikling fuldbyrdes aldrig, verden går videre, som fru Arnold sagde i dag. Der sker noget hele tiden. For Færøerne er den proces desværre gået i stå, og den kan kun sættes i gang igen, hvis alle gode kræfter i Lagtinget og Folketinget finder en så tilfredsstillende løsning på konflikten, at et optimalt antal færinger følger, at nu har vi igen fået gode relationer med Danmark og af hjertet ønsker at udvikle et godt nabo- og venskab. Jeg slutter med at ønske regeringen et rigtig godt møde sidst i oktober, og jeg er sikker på, at vi når til et resultat ganske snart.

Seyðaskinn

Í oktober og november keypa vit saltaði seyðaskinn

Fyri 1. floks lambsskin geva vit kr. 25,-
Fyri 2. floks lambsskin geva vit kr. 22,-
Fyri ærskinn geva vit kr. 22,-
(pesjur verða ikki móttiknar)

Móttøkustað: MBM Fóður, Kollafirði

Sosíalurín - 31.10.2000

Hjálparfólk

til Dagstovnin í Fuglafirði

Søkt verður eftir hjálparfólki, 30 t. viku. Starvið er tíðaravmarkað frá 1. nov. 2000 til 1. nov. 2001. Starvið er á stovu við 18 børnum 3-8 ár.

Lønin verður sambært sáttmála millum Fíggjarmálastýrið og Føroya Pedagogfelag.

Nærri upplýsingar um starvið fáast við at venda sær til leiðaran í dagstovninum, tlf 444940 / 225222.

Umsóknir saman við avritum av prógvum og viðmælum skulu vera býráðsskrivstovuni í hendi í seinasta lagi 26. oktober kl. 10.00.

Býráðið skilar sær rætt til at velja millum innkomnu umsóknirnar ella onga at taka.

Fuglafjarðar 10. oktober 2000

Fuglafjarðar býráð

SJÓ-FRAKT

SAFARI TRANSPORT
www.safari.fo

GREIÐA ALLAN FLUTNING & ØLL PAPPÍR
Tel. 32 22 22

Sosíalurín - 31.10.2000

Lesið Sosialin

Vinnuútbúgving

Stendur áhugi tín til teldutækni og elektronikkunnu vit bjóða tær lærupláss í eini av hesum vinnugreinum:

Elektronikmekanikari
Radiomekanikari
Datamekanikari
IT-supporter

Vit hava fjølbroyttar uppgávur, bæði úti og inni, á sjógv og landi. Neyvari upplýsingar fáast við at ringja til okkum: Thormann Kruse.

Met spf

J. C. Svabosgøta 8 · 100 Tórshavn
e-post: tóm@navtech.fo
telefon: 317265

VENJINGARHØLL

Í HOYVÍK

ÚTBJÓÐING Í FAKARBEIÐSTØKU

Vegna Tórshavnar Kommunu verður arbeiðið viðvíkjandi bygging av nýggjari Venjingarhøll í Hoyvík hervið boðið út í almenna lisitátið.

Arbeiðið, ið verður útboðið í fakarbeiðstøku fatar um:

- (1) Jørð-, kloakk- og betongarbeiði
- (2) Timbur- og snikkaraarbeiði
- (3) Gólválæggingararbeiði
- (4) Málaraarbeiði
- (5) Vatn-, hita-, sanitet- og ventilatiónsarbeiði
- (6) Sterk- og veikstreymsarbeiði

Tey, ið hava áhuga í at bjóða, skulu boða frá í seinasta lagi 13. oktober 2000. Útbjóðingartilfarið verður sent teimum bjóðandi 16. oktober 2000 móti krossaðum kekki kr. 1.000,00 sum veðhald.

Lisitátið verður hildin í býráðsalinum hjá Tórshavnar Kommunu, mánadagin hin 6. november 2000 kl. 15.00.

Veri-Con Pf

Ráðgevandi verkfrøðingar
Lucas Debesar Gøta 9
100 Tórshavn
Tlf. 31 89 20
Fax 31 89 25

Teldupost adressa: veri_con@post.olivant.fo

Til sølu

Audi 100

Aut. gear. Árg. 1989.
Í góðum standi. Nýsýnaður.

Lagalig fígging!

Bilfriðkan

Vælbastaðvegur • 110-Tórshavn
Tel. 31 73 00 - 21 73 00

FIAT

NÚ HEVUR TÚ EISINI HØVI AT VERA VIÐ

Rhema hevur nú í nøkur ár havt innfóddar evangelistar í ymsum londum. Hetta arbeiðið hevur vaksið stóðugt og hava vit í dag 30 evangelistar í 6 ymskum londum.

Ætlanin er nú at víðka hetta arbeiðið enn meira, so vit kunnu náa enn fleiri dýrabarum sálum har úti. Ti hava vit stovnað **Rhema Global Mission International**, sum kemur at umsita hetta arbeiðið.

Arbeiðið umfatar:

- Innfóddar evangelistar
- Satelittarbeiði, ið nær 1,2 milliard menniskju
- Barnaarbeiði
- Biblútýðingar
- Ónádd folkasløg
- Evangelið til jøðarnar
-og mangt annað

Hevur hetta tín áhuga og ynskir tú at vita meira um hetta arbeiðið, ert tú vælkomin at ringja til Fríðtór Debes, tel. 31 80 16 ella fartel. 21 77 56.

Ynskir tú at stuðla tiltakinum er kontonr. í Føroya Banka 6460-1620381

Føroya Keyppssamtøka

søkir eftir lærlingi til handilin í Vágum

Vit kunnu bjóða tær:

- eina fjølbroytta handilsútbúgving, undir skipaðum viðurskiftum.
- 40 tíma arbeiðsviku.
- frí annanhvønn leygardag.

Byrja: 01.11.00
Lærutið: 3 ár
Krov: FHS-útbúgving
Løn: sbr. S&K-sáttmálanum

Skrivlig umsókn saman við próvskjali skal sendast í seinasta lagi 23. okt. til

FK Vágur

att. Álvur Samuelsen
370 Miðvágur

Sólmiðstøðin

Nú enn betri...

Vit hava fingið nýggj rør

Sólmiðstøðin

v/Elin Hjelm
Undir Heygunum 24
100 Tórshavn - Tel. 31 73 33

Sosíalurín - 31.10.2000